

NORGES BONDELAG

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Knut Hoff
Tlf. 22 05 45 92

Vår dato
2005-08-08
Deres dato
2005-07-01

Vår referanse 2004/00513/005
Arkiv: 419-H19
Deres referanse 05/2213

Høring - NOU 2005:15 - Obligatorisk tjenestepensjon

Innledning

Norges Bondelag vil som representant for en stor gruppe selvstendige næringsdrivende konsentrere vårt høringssvar i det perspektivet. I tillegg til å drive enkelmannsforetak med en eller flere næringsgrener har mange bønder eierinteresser i deltakerlignede selskaper. Våre medlemmer er små som arbeidsgivere. Noen få har fast ansatte, mens mange flere har innleid arbeidskraft som sesonghjelp i planteproduksjon eller avløsere i husdyrproduksjonen.

Generelle kommentarer til høringssaken

Norges Bondelag er positiv til at det nå innføres en ordning med obligatorisk tjenestepensjon for lønnstakere som et supplement til Folketrygden.

Siden de obligatoriske tilleggspensjonsordningene blir fondsbasert og forvaltet av private selskaper, vil den trekke inn kjøpekraft fra de yrkesaktive til bruk i pensjonsperioden. Dette vil få positive effekter for tilgang til investeringskapital i næringslivet, og det reduserer noe på forbruksetterspørselen fra den yrkesaktive del av befolkningen. Ved å øke den private sparingen for alderdommen vil en over tid også kunne redusere presset og forventningene noe til Folketrygden. Pensjonistenes fremtidige økonomi blir samtidig styrket.

Norges Bondelag mener det er riktig å begynne med et så lavt sparenivå som 2% av lønn i den obligatoriske ordningen. Mange lønnstakere kommer med denne obligatoriske ordningen inn i et lovregulert pensjonssystem, og det må da være opp til partene i arbeidslivet og prioritere en videreutvikling av ordningen ved at deler av lønnsoppgjørene tas ut i form av bedre pensjonsordninger. Erfaringer fra andre land tyder på at dette blir et sannsynlig scenario.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefaks:	E-postadresse	Internet:
PB 9354 Grønland 0135 Oslo	Schweigaards gt. 34c Oslo	22 05 45 00	22 17 36 68	bondelaget@bondelaget.no	www.bondelaget.no
Norges Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891		
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:	8101.05. 91392		

Norges Bondelag vil understreke viktigheten av at en nå lager regler også gir de 170 000 selvstendige næringsdrivende tilgang til pensjonssparing innenfor de gunstigste, skattefavouriserte ordninger på linje med lønnstakere. Det må gjelde enten en driver enkeltmannsforetak, er medeier i deltakerlignede selskaper eller om en driver sin virksomheten som ansatt i et eget aksjeselskap. Næringsdrivende må kunne tilknytte seg disse skattefavouriserte pensjonsspareordningene selv om de ikke har ansatte og selv bare tar ut overskudd i form av personinntekt etter fortaksmodell fra et enkeltmannsforetak.

Obligatorisk tjenestepensjon – forholdet til selvstendige næringsdrivende

Norges Bondelag støtter forslaget om å lage en ny lov om obligatorisk tjenestepensjon som hjemler plikten til å opprette pensjonsordning for bedrifter med over et vist antall ansatte, og at lov om innskuddspensjon og lov om fortakspensjon videreføres som selvstendige lover.

Selv om hensikten med reformen er å gi flest mulig lønnstakere en obligatorisk tjenestepensjon ga Stortingets flertall klare føringer for at også bedrifter med under 2 ansatt og selvstendige næringsdrivende skal kunne komme inn under ordningene på frivillig basis. Norges Bondelag kan ikke se at lovforslaget i tilstrekkelig grad tar hensyn til dette. Dette bør hjemles i lov om obligatorisk tjenestepensjon på en tydelig måte og nedfelles i en egen paragraf.

Norges Bondelag støtter forslaget om at en frivillig ordning for selvstendige næringsdrivende må baseres på regelverket for innskuddspensjon. Siden innskuddspensjon har en pensjonspremie i form av et prosentvis innskudd av lønn, må det også lages et nytt pensjonsgrunnlag i form av personinntekt beregnet for eiere av foretaket. Å snakke om ”å motta lønn fra foretaket som tilsvarer 75 prosent av full stilling” blir ganske søkt for eiere av enkeltmannsforetak. Forslaget er tydelig preget av tankegangen om at eieren er ansatt i et aksjeselskap. Dette blir et for snevert virkeområde for lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Norges Bondelag går mot høringsutkastets forslag om at den næringsdrivende må ha en arbeidstid tilsvarende 75% av full stilling for å kunne avsette til pensjon etter denne loven. Et krav om 75% arbeidstid blir svært vanskelig å beregne siden arbeidsinnsatsen i virksomhet kan variere mye fra år til år på linje med at overskuddet vil variere. Det er også unødvendig siden en har begrensinger i form av et tak i beregningsgrunnlaget på 12G, og at de årlige avsetningene skal være innenfor en viss maksimal prosent av personinntekt.

Det årlige innskuddet bør ha en maksimumssats som utgjør en hvis prosent av personinntekt opp til 12G. Siden næringsdrivende har store svingninger i inntekter, og de neppe har penger til å avsette til pensjon de første årene etter etablering, må denne prosenten settes relativt høyt. Norges Bondelag anser at nivået bør være på 15-20% for at totalt pensjonsinnskuddet fra til pensjonsalder skal kunne komme opp på samme nivå som lønnstakere har opparbeidet seg fram til 67 års alder. Dette nivået ligger høyt i forhold til grensene for lønnstakere i dag, men lønnstakere vil i motsetning til selvstendig næringsdrivende ha en jevn årlig innbetaling til ordningen gjennom hele det yrkesaktive

livet. Det er ikke noe poeng i å fastsette en nedre grense for årlig innskudd. For hvis bedriften går med underskudd eller det er svært beskjedne overskudd, er det lite aktuelt å innbetale penger til egen pensjonsordning for den næringsdrivende. Ordningen skal jo også være frivillig for denne gruppe skatteyttere.

I tilknytning til denne problemstillingen vil en kunne ha en gruppe deltidsansatte som arbeider i bedrifter der de ansatte har for små stillingsbrøker og/eller det er for lite totalt arbeidsomfang i bedriften til å komme inn under regelverket for obligatoriske ordning, men der eieren avsetter frivillig til egen pensjonsordning for seg selv. Norges Bondelag mener de ansatte ikke bør ha krav på tjenstepensjon siden det totale tall for årsverk ikke når opp til minstekrav for obligatorisk ordning. Det at eieren bruker dette regelverket til å sikre egen pensjon, bør ikke utløse ekstra rettigheter hos de deltids- eller sesongansatte. Eieren vil ofte bruke hele livet i bedriften, mens de ansatte har jobber av mer midlertidig karakter. Hvis arbeidsmarkedet fungerer, vil ansatte uten pensjonsordning normalt kunne kreve litt mer i dirkede lønn. En løsning begge parter kan være tjent med.

For småbedrifter som er så store at de kommer inn i ordningen med obligatorisk tjenstepensjon vil eieren kunne velge om en vil delta i ordningen på frivillig basis. Dette må gjelde enten en er ansatt i aksjeselskap, eller driver bedriften som et enkeltmannsforetak. Norges Bondelag aksepterer da at eieren må følge ordningen i forhold til årlige innbetalinger når en først har sluttet seg til pensjonsordningen. Lønnsgrunnlag eller personinntektsgrunnlag til eieren legges da inn i de ordinære pensjonsberegninger på linje med de øvrige ansatte i bedriften.

Obligatorisk tjenstepensjon – avgrensning i forhold til ansattes arbeidsomfang

For bedrifter som er med i den obligatoriske tjenstepensjonsordningen er det viktig at det er klare regler for når ansatte skal med og når de ikke skal med i ordningen. Siden de fleste nyetablerte ordninger som følge av denne lovendringen vil bli etablert som innskuddsbaserte ordninger, må reglene for ansattes inntreden og utmelding av ordningen være klare. Dette gjelder i forhold til når deltidsansatte, vikarer og sesonghjelp kommer opp i et omfang som krever innmelding i ordningen og tilsvarende i forhold til utmelding fra tjenstepensjon.

Norges Bondelag mener de foreslått minsteverdier for å komme inn i ordningen er svært lave. En 20%-stilling er en typisk tilleggsstilling enten du er skoleelev, student eller trenger ekstra inntekter utover vanlig arbeidstid. Disse ansettelsene er ofte av kortvarig art. Hvis pensjonsordningen skal ha noen reell verdi for den ansatte så må en både ha stabilitet i arbeidsforholdet over tid og en må opp på et vist stillingsomfang. Ved bruk av sesonghjelp, korttidsvikarer og helgavløsere kan mye av det administrative papirarbeide rundt pensjonsordningen ende opp med at arbeidstakeren sitter igjen med svært litt pensjonsrettigheter. Vinneren i dette opplegget blir pensjonsleverandøren som skal administrere alle disse små fripolisene. Pensjonsleverandøren høster av sine gebyrer, mens arbeidsgiver sitter med papirarbeidet rundt ordningen, og arbeidstakeren sitter med et tilnærmet verdiløst papir på sine pensjonsrettigheter ved avsluttet arbeidsforhold. Det må da være langt bedre å få litt høyere lønn direkte uten tjenstepensjon. Norges Bondelag mener at den nedre grensen bør ligge på 4 månedsverk pr. år eller 1/3 årsverk.

Vår dato
2005-08-08

Vår referanse
2004/00513/005

Innkjøpsforening for obligatorisk tjenestepensjon

Norges Bondelag ser positivt på at det kan lages felles innkjøpsordning for tilleggspensjon. Det er viktig at det juridiske ansvar mellom arbeidstaker/arbeidsgiver og selger av pensjonsløsninger er direkte forankret i en avtale mellom partene. Så kan foreninger forhandle fram avtale for plasseringsstrategi, salgskostnader og administrasjonskostnader for ordningen. Dette bør nedfelles i en rammeavtale for ordningen mellom foreningen og selger av tilleggspensjon. Hvis foreningen har flytterett på ordningen, vil en kunne øke konkurransen om pengene, men det vil samtidig kreve mer av foreningen ved at ordningen i stor grad blir håndtert som en egen pensjonskasse. Foreningen kan også bruke sitt navn i tilknytning til markedsføring og salg av produktene. Det er viktig at regelverket gir fleksibilitet slik at en kan få enkle ordninger der foreningen kun går inn i markedsføringsrollen, eller en kan velge løsninger der foreningen etablerer pensjonskasselignende ordninger.

Ikrafttredelse av ordningen.

Det legges opp til at loven skal tre i kraft fra 1.1.2006. Ordningen i den enkelte bedrift skal være på plass innen utgangen av 2006, dog må pensjonsinnbetaling gjøres gjeldene fra 1.7.2006. Tatt i betraktning at over 100 000 foretak skal etablere en tjenstepensjonsordning som følge av denne loven så er det lagt opp til en meget kort innføringsfrist. Det kan gi redusert konkurranse, og det vil gi nåværende livselskaper en stor fordel i markedet. Siden svært mange foretak vil velge innskuddsbaserte ordninger, er det viktig å få inn fondsselskaper og eventuelt banker i markedet. Disse har en annen kostnadsstruktur enn de tradisjonelle livselskapene. Mange av arbeidstakernes vil ha pensjonskontoer med relativt beskjedne innskudd. Det er svært viktig at avkastning er god og at kostnadene er så lave som mulig. Norges Bondelag ber om at en vurderer en noe lenger innføringsperiode for ordningen for dermed å gi bedre konkurranse i markedet. Det kan gjøres ved at siste frist for å etablere avtalen settes til 31.12.2007, og at avsetning til ordningene gjøres senest fra 1.1.2007. Dette vil være enkelt å håndtere rent regnskapsteknisk. Når ordningen er etablert, er det betydelig tyngre å foreta en flytting av pensjonsordningen til et annet selskap.

Med hilsen

Harald Milli

Knut Hoff